

[Bertel Dahlgaard.]

Jeg har endnu kun een Bemærkning at gøre til det ærede Medlem Hr. Hans Hedtoft i Anledning af det ærede Medlems sidste Udtalelse. Jeg tror ikke, det ærede Medlem kan fastholde sin Opfattelse. Det afgørende med Hensyn til Overenskomstforhandlingerne med Henblik paa det, vi her taler om, er at Parterne vil sige: Hvis vi nu ikke bliver enige, hvad vil saa ske? Det er Problemet. I det Tilfælde en Ordning som den, vi foreslaar her, var gennemført, vilde man sige: ja, der er en Mulighed for, at Situationen ligger saadan, at de politiske Myndigheder mener, denne Sag er saa vigtig, at den maa gaa til Voldgift. Hvis vi derimod fortsætter ad den Vej, vi er inde paa, vil Parterne over for sig selv som Svar paa det Spørgsmaal: Hvad vil der ske? — sige: Hvis vi ikke bliver enige, er der Mulighed for, at det Forligsmandsforslag, der er stillet, bliver ophøjet til Lov. Begge Muligheder kan paavirke Forhandlingerne, det kan man ikke benægte, men det er to Muligheder, og derfor kan det ærede Medlem ikke argumentere mod dette Forslag med Anvendelsen af det Argument, at hvis man gaar den Vej at ophøje Forligsmandens Forslag til Lov, vil det i mindre Grad paavirke de forudgaaende Forhandlinger.

Starcke: Jeg vil gerne have Lov ganske kort at sige til den højtærede Statsminister, at selvfølgelig er vi ald les enige i, at Enkeltmand maa have Lov til at forlade det Arbejde, som ikke passer ham, og at dette, at Mennesker kollektivt paa Tælling paa samme Tid forlader deres Arbejde, er noget ganske andet. Det mener jeg i hvert Fald, jeg har omtalt ved Debatten om de tidligere Lovforslag; jeg ved nok, at jeg ikke nævnte det i Dag. Men Spørgsmaalet er da, paa hvilket Tidspunkt denne Frihed begynder at slaa over til at gaa ud over andres Frihed; og dør mener jeg, at den ganske afgørende gør det paa det Tidspunkt, da man vil forhindre andre Mennesker i at tage det Arbejde, som man selv nedlægger. Der er i hvert Tilfælde en klar Skillelinie.

Jeg vil ogsaa indrømme, at der kan ligge et Problem i den kollektive Arbejdsnedlæggelse, hvor det drejer sig om vitale Samfundsomraader, hvor det øvrige Samfund har faaet en berettiget Forventning om, at disse Virksomheder vilde blive opretholdt. Jeg kan nævne som Ting, der kan komme under Overvejelse: Forsyning med Vand, Gas og Elektricitet, Jernbaner og Sporveje, Hospitaler og Lægehjælp. Det er faktisk et

andet Indgreb over for Samfundet at etablere en Hospitalsstrejke eller en Strejke paa Vand-, Gas- og Elektricitetsværker, end det er at etablere en Strejke ved Landets Karruseller!

Der er en afgørende Forskel paa, om det er vitale Omraader, eller om det ikke er vitale Omraader, men Grænsen er ganske uskarp og maa være underkastet et Skøn. Det, som for mig er af Interesse i dette Spørgsmaal, er, at man for at bevare Arbejdsroen og Produktionskraften i Samfundet let kommer til at maatte ofre den politiske Frihed. Men der er en Ting, som jeg synes er vigtigere end den politiske Frihed, det er den økonomiske Frihed, og jeg tror, at Hovedfejlen i det opvoksende Demokrati i de sidste 50—60 Aar ikke blot i Danmark, men overhovedet i Europa og ogsaa i Amerika, var dette, at man har givet Befolkningen politisk Frihed, før man gav økonomisk Frihed.

Under den store Bondefrigørelse for 150 Aar siden gik man den modsatte Vej, da gav man økonomisk Frihed, før man gav politisk Frihed. Jeg mener, det ideelle vil være at give begge Dele. Jeg tror at turde sige, at den økonomiske Frihed er nok saa vigtig som den politiske Frihed. Men vi skal alligevel være forsigtige med at give Afkald paa Menneskenes Frihed for at kunne opnaa økonomiske Fordele, for begge Dele kan man naa paa samme Tid. Hvis man gaar ind i en Lovgivning, som udelukkende sigter paa det formelle gennem en tvungen Voldgiftsordning uden samtidig at undersøge, hvad det er, der er i Vejen med den økonomiske Frihed i Samfundet, saa naar man kun at lægge Samfundet i Spændetrøje, og man faar aldrig social Ro, førend man ogsaa faar løst det økonomiske Spørgsmaal.

Statsministeren (Knud Kristensen):

Det er blot en kort Bemærkning til det ærede Medlem Hr. Hans Hedtoft. Det ærede Medlem har forskellige Gange henvist til den Erfaring om tvungen Voldgift, som vi fik i Besættelsestiden. Jeg er ikke sikker paa, at det ærede Medlem har Ret i, at der deraf kan drages nogen Slutning. Den økonomiske Situation vil efter min Mening i en saadan Periode altid være til Fordel for dem, der staar nærmest ved Produktionen, som har fremstillet Varerne; og de, der skal leve af Løn af den ene eller den anden Art, vil i en saadan Periode være de svage. Omvendt er det i, om jeg saa maa sige Krisetider, hvor Pengene er meget værd.